

WIL AMERSFOORT
KONINGS DAG 2019

KENGETALLEN

- 2 beschermde rijks stadsgezichten (Binnenstad en Bergkwartier)
- 16 gemeentelijk beschermde stadsgezichten (waaronder Bomenbuurt, Jeruzalem en Berg-Zuid)
- 360 rijksmonumenten
- 230 gemeentelijke monumenten
- 1500 beeldbepalende panden
-

AMERSFOORT ERFGOEDSTAD

Amersfoort is een echte monumentenstad. De stad bestaat al meer dan 750 jaar. In 1259 kreeg Amersfoort stadsrechten. De middeleeuwse binnenstad met zijn befaamde Muurhuizen is nog steeds heel gaaf. Het is mogelijk met de stadsplattegrond van Jacob van Deventer uit 1560 een wandeling door de stad te maken. Amersfoort is bekend om de reeds genoemde muurhuizen; een echt middeleeuwse straat, waarbij de huizen op de plaats van de eerste stadsmuur zijn gebouwd. Zij vormen een ring om de oudste stadskern. De buitenste ring wordt gevormd door het plantsoen dat door de tuinarchitecten Hendrik van Lunteren en Jan David Zocher jr. in het begin van de 19de eeuw op de plaats van de tweede stadsmuur is aangelegd. De waterpoorten Monnikendam en Koppelpoort spelen hierin een belangrijke rol.

De schilderachtigheid van de stad wordt mede veroorzaakt door het gave dakenlandschap. De afwisseling van de spitse rode en grijze daken geven een heel gevarieerd beeld. De daken lijken op elkaar, maar zijn toch allemaal iets verschillend; hier geldt: "eenheid in verscheidenheid".

Door de grote hoeveelheid monumenten en de hechte samenhang is de binnenstad in 1984 door het rijk als beschermd stadsgezicht aangewezen. Deze status is ook in een recent bestemmingsplan vastgelegd.

Maar ook het villapark Bergkwartier, vanaf 1900 aangelegd door befaamde tuinarchitecten als Hartogh Heys van Zouteveen en Smits & Schulz, is door het rijk als stadsgezicht aangemerkt. In dit gebied vestigden zich de welgestelden, die vanuit de grote steden op zoek waren naar gezonde buitenlucht. In 1915 verscheen een boekje "Dit is Amersfoort" dat o.a. in de hutten van de schepen uit Nederlands-Indië werd gelegd. Foto's van villa's met balkons en serres en advertenties als "Amersfoort Malariavrij" moesten de keuze voor Amersfoort bevorderen; een vorm van "citymarketing" in het eerste kwart van de twintigste eeuw.

Na de oorlog, toen het Valleikanaal was aangelegd, kon Amersfoort in de tot dan toe natte buitengebieden gaan bouwen. Wederopbouw wijken werden als bloembladeren rond het oude stadscentrum aangelegd. Bezoekers uit de hele wereld kwamen naar Amersfoort om deze moderne stedenbouw te bekijken. Burgemeester Molendijk was trots op deze ontwikkelingen en schreef het boekje "Dit is Amersfoort" met foto's van de beroemde fotograaf Cas Oorthuys.

De grote betrokkenheid bij de moderne architectuur werd voortgezet met moderne wijken als Kattenbroek, Nieuwland en Vathorst. Met Kattenbroek trok Amersfoort opnieuw bezoekers uit binnen- en buitenland die de moderne stedenbouw onder regie van Ashok Bhalotra kwamen bekijken.

Al deze fasen in de stadsontwikkeling worden tegenwoordig gekoesterd. De architectuur versterkt de identiteit van de wijken. Hierdoor is de Amersfoorter trots op zijn stad en vestigen zich hier nieuwe bewoners.

WIL AMERSFOORT
KONINGS DAG 2019

PUBLIEKSPRIJS

In 2019 werd Amersfoort door de *BNG Bank Erfgoedprijs* genomineerd voor de Erfgoedprijs 2019. Amersfoort kreeg met een groot aantal stemmen de publieksprijs, een bevestiging dat erfgoed, zowel onder (archeologie) als boven de grond (monumentenzorg) door de bewoners en bezoekers in hoge mate wordt gewaardeerd.

Concurrenten waren: Rheden (winnaar van de juryprijs), Leeuwarden en Oss. Het rapport luidde:

"Het is mooi hoe Amersfoort een ware erfgoedhub aan het worden is. Door alle erfgoedpartijen die zich vestigen in deze centraal gelegen stad. De inwoners zijn zichtbaar en terecht trots op de prachtige middeleeuwse binnenstad. Het monumentale centrum trekt veel toerisme uit binnen- en buitenland en wordt door de gemeente mooi in stand gehouden. De gemeente zoekt actieve samenwerking met de inwoners, behalve monumenten in de historische binnenstad worden ook jonge monumenten aangewezen in de nieuwere wijken van de gemeente. En participatie door jongeren zagen we bij de pitch bijvoorbeeld terug door de enthousiaste juniorgidsen die een filmpje hadden gemaakt waarin ze over bijzondere erfgoedprojecten uit de stad vertelden."

JUNIORGIDSEN Sinds enkele jaren zijn naast het Gilde Amersfoort en de Waterlijn juniorgidsen actief om bezoekers tijdens de Open Monumentendag rond te leiden door een monument. Met plezier en vol overgave vertellen zij het verhaal en wijzen zij mensen op bijzondere details. Ook in 2019 staan zij op zondagmiddag 15 september bij een voormalig benzinstation, het klooster Mariënhof en het Oude Stadhuis. Door hun inbreng tijdens een presentatiefilmpje voor de Erfgoedprijs heeft Amersfoort dit jaar de publieksprijs gewonnen. Meer dan de helft van het aantal stemmen ging naar Amersfoort. Erfgoed leeft in de stad.

AMERSFOORT ERFGOEDHUB

Met de komst van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed RCE naar Amersfoort in 2009 vestigden zich meer erfgoedinstellingen in de stad, zoals het Nationaal Restauratie Fonds (NRF), Nationale Monumenten Organisatie (NMO), Vakgroep Restauratie, de Nationale Maatschappij tot Behoud, Ontwikkeling en Exploitatie van Cultureel Erfgoed (BOEI) en sinds kort de Nederlandse Kastelen Stichting (NKS). Door deze concentratie wordt de samenwerking tussen de verschillende instellingen bevordert. Amersfoort is trots dat zij deze organisaties binnen haar grenzen heeft.

1 MARIENHOF

ONDERWERP	DATA	GESCHIEDENIS	EXTR INFORMATIE
*Zocherplantsoen		Toen omstreeks 1800 de stadsmuren in verval waren geraakt, ontstond het plan om op de plek van de muur een plantsoen aan te leggen naar ontwerp van de tuinarchitecten Van Lunteren en Zocher. In het plantsoen werden delen van de middeleeuwse verdedigingswerken, zoals de waterpoort Monnikendam, als romantische objecten opgenomen.	
*Keien Amersfoort		In 1661 sloot de dichter en jonkheer <u>Everard Meyster</u> een weddenschap af dat hij de Amersfoorters zo ver zou kunnen krijgen om een grote granieten zwerfkei vanaf de Utrechtse Heuvelrug naar de stad te slepen. Meyster wist de Amersfoorters te overtuigen en met een slee en trekkraft werd de kei de stad in gesleept, naar de Varkensmarkt, waar de kei op een sokkel werd gezet. In 1672 besloot de bevolking, die	In de jaren zeventig begonnen de jaarlijkse Keistadfeesten. Een aantal keren werden die besloten met het door de stad trekken van "keien" uit diverse Europese landen. Amersfoort heeft daar nog een aantal grote stenen aan overgehouden, die in het plantsoen aan de Stadsring liggen uitgestald.

		<p>toen al tijden spottend werden uitgemaakt voor keientrekkers, dat ze de steen zouden begraven op het plein. In 1903 is de steen weer opgegraven en kreeg een plek aan de Utrechtsestraat. In 1932 werd de kei verplaatst naar Plantsoen-Zuid bij de Arnhemsestraat. Tijdens de Duitse bezetting is de steen tijdelijk ingegraven op de Hof uit angst voor beschadigingen.</p> <p>De Amersfoortse Kei weegt 7157 kg, heeft een hoogte van 2 meter en een omtrek van 5,25 meter.</p>	
			<p>Kleine Haag, Grote Haag; oudste vermelding 1388; vermoedelijk genoemd naar – toen de tweede stadsmuur nog niet gereed was, een moeilijk doordringbare haag van doornige struiken.</p> <p>Het klooster van de Augustijner monniken in Soest heette 'Hortus Mariae' (hof van Maria). Zo kreeg het klooster de naam Marienhof.</p> <p>Het klooster is ontstaan na de bouw van de tweede stadsmuur (1380-1450) in de nog lege delen van de stad.</p> <p>Er was dan ook plaats voor een tuin, die helemaal omsloten en van de buitenwereld was afgesloten. Hier verbouwden de kloosterlingen kruiden en groenten. Ook was er een boomgaard. De kloosterlingen zorgden zo voor eigen eten en drinken.</p> <p>Het middeleeuwse klooster is in 2018 gerestaureerd. Het bezit veel oorspronkelijke details, zoals natuurstenen kruiskozijnen met luiken, moerbalken met sleutelstukken met peerkralen.</p>
<p>Klooster Marienhof, Kleine Haag 2</p>	<p>1479 bouw klooster 1610 laatste monnik 1611 weeshuis 1804 burgerweeshuis Eind 19de eeuw: afbraak kapel 1935-48 jeugdherberg 1948 restauratie voor R.O.B. 1994 Culinair Museum = restaurant 2019 restaurant, congressen en Feestlocatie en nieuwe horeca-concepten 2019 restauratie en verduurzaming monumentale gebouwen</p>	<p>Marienhof is het best bewaarde kloostergebouw van Amersfoort. Oorspronkelijk werd deze plek bewoond door nonnen, de Celzusteren, die zich in 1479 in Amersfoort vestigden en hier het Sint-Ursulaklooster bouwden. In 1547 werd het complex overgedragen aan de Augustijner- monniken uit de Birk bij Soest. Zij bouwden een complex, waarvan zij iets meer dan zestig jaar profijt hebben gehad.</p> <p>Als gevolg van de Reformatie in Amersfoort (1579) mochten geen nieuwe kloosterlingen meer toetreden en na het overlijden van de laatste bewoner in 1610 besloot het stadsbestuur hier het Burgerweeshuis onder te brengen, dat door regenten werd bestuurd. Bij het klooster bevindt zich dan ook een regentenkamer en een monumentale toegangspoort aan de Zuidsingel.</p> <p>Aan het eind van de 19de eeuw werd de kapel, die aan de Zuidsingel stond afgebroken. Vanaf de jaren 50 van de 20ste eeuw was hierin het kantoor van de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) gevestigd. Daarna kwam in het gebouw een</p>	

WIL AMERSFOORT
KONINGS DAG 2019

		restaurant en het Culinair Museum. Nu wordt het voor congressen en feesten gebruikt.	Tijdens de Open Monumentendagen leidden juniorgidsen (kinderen uit de laatste klas basisschool) de bezoekers rond.
*Zuidsingel			Zuidsingel 1 – Anna Paulownabewaarschool!
2 MUURHUIZEN – ALGEMEEN -			
Muurhuizen Algemeen	1390 bouw eerste muurhuizen 15 ^E bouw grootste deel muurhuizen	Het begrip muurhuis is een echt Amersfoorts fenomeen. Deze huizen vormen een ring en zijn gebouwd op de fundamente van de afgebroken eerste stadsmuur. Vlak achter die muur liep het water van de stadsgracht. Daarom zijn muurhuizen ondiep en breed, met een steil dak en een nok evenwijdig aan de straat en het water. Boven de kelder of het souterrain lag de hoofdverdieping. Dat was meestal een 'zaal' over de volledige oppervlakte van het huis. Deze verdieping was vanaf de straat met een trap toegankelijk. De muren zijn dik en zwaar gemetseld en bevatten vaak nog delen van de stadsmuur.	In de meeste gevallen maakten de eerste muurhuizen als versterkte huizen deel uit van de stadsverdediging en stonden op strategische plekken dicht bij de poorten. De muurhuizen zijn op kleine schaal ook in Madurodam te vinden.
MUURHUIZEN 19 – HUIS BOLLENBURG – WOONHUIS JOHAN VAN OLDENBARNEVELT			
Muurhuizen 19	ca 1400 bouw woonhuis	Huis Bollenburg is een uniek en beroemd muurhuis. Het pand is bovendien een van de gaafste muurhuizen van de stad. De gevels zijn nog heel authentiek en in het interieur zijn de volledige kapconstructie, de balklagen met sleutelstukken, kaarsnissen, keldergewelven en muurschilderingen bewaard gebleven.	Johan van Oldenbarnevelt werd in 1547 in Amersfoort geboren en woonde tot 1564 in dit voorname huis. In 1987 kwamen uit een dichtgemetselde kaarsnis negen schoentjes tevoorschijn uit het midden van de 17 ^{de} eeuw.
ZUIDSINGEL 38, HUIS MET DE PAARSE RUITEN			
Zuidsingel 38 Huis met de paarse ruiten	Voor 1650 terrein Barbaraklooster 1650 bouw woonhuis 1775 verbouw door B. Cohen	Aan het eind van de Zuidsingel is nog net het Huis met de Paarse ruiten te zien. Dit huis kreeg in 1775 zijn huidig aanzien na een ingrijpende verbouwing in opdracht van de joodse tabakshandelaar Benjamin Cohen. Het interieur en de voorgevel werden in	De huidige naam dankt het huis aan de samenstelling van het vensterglas, dat door het licht in de loop der tijd paars is verkleurd.

Met opmerkingen [CM1]:

WIL AMERSFOORT
KONINGS DAG 2019

		Lodewijk XVI-stijl verbouwd en de gevel werd bekleed met natuursteen platen en kreeg een rijke ornamentiek.	Benjamin Cohen was Oranjegezind waardoor het in 1787 bij relletjes beschadigd werd. Hij was de geldschieder van de Oranjes. In 1787 woonde prins Willem V in dit huis.
3 MUURHUIZEN 1-3			
Muurhuizen 1-3 Deviant	1390 bouw muurhuizen 1 en 3 18 ^{de} E verbouw Muurhuizen 1-3 1953 Muziekschool 2017 Uitgeverij Deviant	Volgens recent jaarringenonderzoek dateren de panden al uit 1390 en behoren zij tot de oudste panden van Amersfoort. De gevel van Muurhuizen 1 is het meest oorspronkelijk: robuust, zware, gesloten gevels, kleine vensters en heel kenmerkend voor de ring van Muurhuizen een dakvlak zonder dakkapellen of dakramen. Aan de zijkant bijzondere trapgevels. De laatgotische uitbouw was mogelijk een boothuis.	In het huis is nog een middeleeuwse gevelafwerking bewaard gebleven in de vorm van een dunne kalklaag met daarop een geschilderde imitatie van metselwerk. Het pand heeft verschillende functies gehad, o.a. Oude Mannen- en Vrouwenhuis van de Hervormde diaconie, vanaf 1953 muziekschool en sinds 2016 uitgeverij Deviant, die in het maken van toegankelijk lesmateriaal voor scholen is gespecialiseerd. schoolboeken is gespecialiseerd.
VARKENSMARKT			
Varkensmarkt Plein	1661-1672 Amersfoortse kei op sokkel	Langs de hoofdstraten van Amersfoort ligt een aantal pleinen, waaronder de Varkensmarkt. Op de hoek van dit plein staat nog een voornaam huis met hardstenen klokgevel uit 1777. Sinds 1984 staat op het plein ook een beeld van de kunstenaar Marius van Beek, genaamd de <i>Baadster en Torser</i> en verwijst zowel naar de doorwaadbare plaats (voorde) in de Eem als naar het laden en lossen van handelswaar bij deze rivier. Op de Varkensmarkt stond vroeger als symbool voor Amersfoort de "Kei" van Everard Meyster.	In 1661 sloot de dichter en jonkheer Everard Meyster een weddenschap af dat hij de Amersfoorters zo ver zou kunnen krijgen om een grote granieten zwerfkei vanaf de Utrechtse Heuvelrug naar de stad te slepen. Meyster wist de Amersfoorters te overtuigen en met een slee en trekkracht werd de kei de stad in gesleept, naar de Varkensmarkt, waar de kei op een sokkel werd gezet. In 1672 besloot de bevolking, die toen al tijden spottend werden uitgemaakt voor keientrekkers, dat ze de steen zouden begraven op het plein. In 1903 is de steen weer opgegraven en kreeg een plek aan de Utrechtsestraat. In 1932 werd de kei verplaatst naar Plantsoen-Zuid bij de Arnhemsestraat. Tijdens de Duitse bezetting is de steen tijdelijk ingegraven op de Hof uit angst voor beschadigingen. De Amersfoortse Kei weegt 7157 kg, heeft een hoogte van 2 meter en een omtrek van 5,25 meter.

WIL AMERSFOORT
KONINGS DAG 2019

LANGESTRAAT			
Langestraat		<p>Al in de tweede helft van de 13e eeuw, vlak nadat Amersfoort stadsrechten kreeg (1259), was de Langestraat, toen nog niet verhard, de belangrijkste doorgaande weg naar Oost- en Noord-Nederland. Met de bouw van de eerste stadsmuur tegen het eind van de 13e eeuw werd de Langestraat aan beide zijden afgesloten door een poort. Aan de zuidwestelijke kant bij de Varkensmarkt stond de Rodetorenpoort, later Utrechtse-binnenpoort. De functie van deze poort werd met de bouw van de tweede stadsmuur in de eerste helft van de 15e eeuw overgenomen door de Utrechtsepoort aan het eind van de Utrechtsestraat en de Slijkpoort aan het eind van de Slijkstraat (later Arnhemsestraat). In de 16e eeuw werd de Rodetorenpoort gesloopt.</p> <p>De Langestraat is de belangrijkste winkelstraat van Amersfoort. Tot 19@@@ reed hier het verkeer in twee richtingen door de straat.</p>	De oudste vermelding is van 1342.
LANGESTRAAT 9 VANILLIA			
	1492 genoemd in acte	Dit pand wordt al in 1492 in acten genoemd. Het huis bezit een fraaie klokgevel en heeft aan de achterzijde een hoge trapgevel. Het huis flankeerde de stadspoort (Rodetorenpoort) in de Langestraat en is dus ook een muurhuis.	Drie eeuwen lang was hier een apotheker gevestigd.
5 LANGESTRAAT – HET SPRENGEL			
Langestraat Het Sprengel	17 ^{de} E	Een sprengel maakt het mogelijk om met een emmer aan een ketting water te putten uit de stadsgracht. Op de stadsplattegrond van Blaeu uit circa 1645 staan langs de grachten verschillende sprengels afgebeeld. Dit is het nog enig overgebleven exemplaar in Amersfoort.	Op een ets van Rembrandt uit circa 1651 staat dit sprengel afgebeeld. Hij heeft hiervoor zeker de stad bezocht. De originele ets bevindt zich in het Louvre in Parijs.
Krankeledenstraat		De Krankeledenstraat maakt samen met de Breestraat deel uit van de ring van Muurhuizen. De naam verwijst naar mensen met ziekten aan	Op 24 december 1444 voltrok zich in Amersfoort een wonder. Een onooglijk, weggegooid Mariabeeldje werd na een droom van Margriete

		ledematen, (kranke leden) die met een pelgrimstocht naar het miraculeuze Mariabeeldje vanaf 1444 genezing hoopten te vinden.	Albert Gysendochter op Kerstavond uit de gracht gevist. Bij het beeldje deden zich 'merkelijke mirakelen' voor, waarna het in de Onze Lieve Vrouwekapel werd geplaatst met een enorme toeloop van gelovigen, die genezing van hun ziekten verwachtten, tot gevolg. De wonderen werden vastgelegd in het Mirakelboek. Amersfoort werd bedevaartstad
Krankeledenstraat, Kapelhuis	ca. 1500 bouw kapelhuis	In dit laat-gotische pand vergaderden vanaf 1445 de leden van de Onze-Lieve-Vrouwebroederschap, die verantwoordelijk waren voor de organisatie van Amersfoort als pelgrimsstad. Het pand kenmerkt zich door details in baksteen, zoals blindnissen, blindvensters en gotische elementen als pinakels en driepas.	In dit pand was de landelijk bekende galerij Het Kapelhuis, gespecialiseerd in keramiek, gevestigd.
Lieve-Vrouwekerkhof		Op wat nu een plein is, stond vroeger de Onze-Lieve-Vrouwekerk. Door het miraculeuze Mariabeeldje was de kerk een belangrijk bedevaartsoord geworden en trok deze pelgrims aan die van heinde en verre kwamen. Bij een buskruitontploffing in 1787 stortte het schip van de kerk in en werd niet meer herbouwd.	De stadsarcheologen hebben op het plein opgravingen gedaan, waarbij onder andere de muurresten zijn aangetroffen. In het plaveisel van het plein zijn daarom nu de contouren van het schip en het koor van de kerk te zien.
OLV-toren	1450-1500 bouw OLV-toren	De Onze-Lieve-Vrouwetoren behoort tot de fraaiste gotische torens van ons land. De komst van veel bedevaartgangers bracht inkomsten met zich mee, waardoor deze imposante toren met een lengte van 98,33 meter kon worden gebouwd. In de toren bevinden zich maar liefst twee carillons en een zevengelui. Het Hemonycarillon met 35 klokken dateert uit de 17 ^{de} eeuw, een modern gestemde beiaard met 58 moderne klokken van Eijsbouts werd in 1997 geplaatst en het zevengelui bracht het aantal op 100 klokken. In 2014 kreeg de toren twee bronzen deuren naar ontwerp van kunstenaar Eric Claus. Ze verbeelden Maria, haar zeven Smarten, haar zeven Vreugden, het Wonder en de Pelgrims.	Binnen in de toren markeert een rood laserlampje het middelpunt van Nederland in het Rijksdriehoekstelsel, dat tijdens de Franse inlijving begin 19 ^{de} eeuw werd opgezet en bekend staat als het kadastrale nulpunt. Buiten zijn in het plaveisel zijn de X- en de Y-as aangebracht. Met de Beiaardschool heeft Amersfoort één van de weinige opleidingen tot beiaardier binnen haar grenzen, die graag gebruik maken van de mogelijkheden van de twee beiaarden in de toren.

WIL AMERSFOORT
KONINGS DAG 2019

Westsingel, nieuwbouw Jo Crepain	1995	In de historische binnenstad zijn ook voorbeelden van nieuwbouw te vinden. Dit complex is gebouwd door de Belgische architect Jo Crepain, die met de bouw van de grijze torens als het ware een nieuwe stadspoort aan het straatbeeld heeft toegevoegd. De kleuren grijs en oranje zijn afgestemd op de kleuren van de OLV-toren.	
Westsingel, Stadspomp – Bollebrug	1898	In 1873 waren in ieder geval nog dertien stadspompen in de binnenstad aanwezig. Omdat het met de waterkwaliteit treurig gesteld was, werden nieuwe pompen geslagen. In 1898 werd op verzoek van 23 bewoners deze pomp aan de Westsingel geplaatst. Nu is het de nog enig overgebleven stadspomp in Amersfoort.	
Stadhuisplein Oude Stadhuis	1780	Omstreeks 1780 liet de joodse koopman Abraham Cohen aan de Westsingel, in Lodewijk XVI-stijl, een indrukwekkend huis optrekken. De voorgevel is volledig uitgevoerd in hardsteen. Cohen heeft hier tot 1806 gewoond. In 1816 kreeg het de bestemming van stadhuis. Nu heeft het als trouwlocatie vooral een representatieve functie.	Op het dak, met een prachtig uitzicht op de stad, liet Cohen tijdens het loofhuttenfeest een loofhut plaatsen. Tijdens de Open Monumentendag leiden juniorgidsen bezoekers rond. Hiermee worden jongeren ambassadeurs van het Amersfoortse erfgoed!
Observantenklooster Stadhuisplein	1472	Het klooster werd omstreeks 1472 gebouwd door de Franciscaner Minderbroeders. Aangezien zij de regels van het kloosterleven strikt naleefden (observeren) werden zij dan ook Observanten genoemd. Deze kloosterorde had volgelingen in heel Europa. Na de Reformatie werd de kapel gesloopt en verdwenen de Observanten uit de stad. Ook het voortbestaan van dit gebouw heeft aan een zijden draadje gehangen.	Belangrijke gasten verbleven in dit complex: Prins Frederik Hendrik in 1640; Czaar Peter de Grote in 1716 en Koningin Karoline Mathilde van Denemarken in 1766. Bij opgravingen in 1977-1980 werden tientallen skeletten van monniken aangetroffen. Specialistisch onderzoek wees uit dat zich onder hen een fors gebouwde Schot bevond.
Stadhuisplein Stadhuis		Het stadhuis van Amersfoort, in 1969-74 ontworpen door de Delftse hoogleraar prof. Ir. A. van Kranendonk, is een prachtig voorbeeld van architectuur na 1965. Deze periode wordt nu door het	Het gebouw is zorgvuldig in de historische binnenstad ingepast. Zo is de gesloten gevel aan de Stadsring als stadsmuur vormgegeven.

		rijk en de gemeente geïnventariseerd en zal nieuwe monumenten opleveren. Het gebouw is als een stadspaleis gebouwd, waarbij het binnenplein als ontmoetingsplek functioneert. Architect Pi de Bruyn tekende voor een uitbreiding in contrasterende stijl.	
Parkeerterrein Achter Davidshof		Op deze plek bevond zich vanaf het eind van de 16 ^{de} eeuw de schuttersdoelen. De Empire-gevel aan de Westsingel dateert uit het begin van de 19 ^{de} eeuw toen in het gebouw een artillerie- en genieschool bevond. Sinds vorig jaar is hier het Centrum voor Archeologie gehuisvest. Hier worden ook vondsten uit de Amersfoortse bodem tentoongesteld. Educatie staat hoog in het vaandel, er worden regelmatig op woensdagmiddagen spreekuren gehouden.	De stadsarcheologen worden geassisteerd door een groot aantal 'gespecialiseerde' vrijwilligers. Zij hebben door opgravingen veel kennis opgebouwd over de ontstaansgeschiedenis van de stad.
Achter Davidshof St Pieters-Blokland	1907	Het hoofdgebouw van het Sint-Pieters en Bloklandsgasthuis is in 1907 in Neo-Renaissancestijl gebouwd door de Amersfoortse architect Herman Kroes. Hiervoor werden middeleeuwse delen van het gasthuis gesloopt, op de zeer bijzondere kapel en Mannenzaal na. Dit was een van de oudste zorginstellingen van de stad, waar men zich kon inkopen. Bovenop de trapgevels staan natuurstenen leeuwen.	
Achter Davidshof Plantsoen- begraafplaats		Toen omstreeks 1800 de stadsmuren in verval waren geraakt, ontstond het plan om op de plek van de muur een plantsoen aan te leggen. Om op de kosten van een 'schoone wandelplaats' te kunnen besparen werd een Algemene Begraafplaats in Engelse landschapsstijl aangelegd naar ontwerp van tuinarchitect Van Lunteren. In 1946 werd de begraafplaats gesloten en werd in 1974 bij de bouw van het stadhuis geruimd. Enkele bijzondere grafzerken resteren.	Achter Davidshof is een oud bolwerk, ontworpen in 1592 door Adriaan van Alkmaer. Dit deel van het plantsoen is genoemd naar oud burgemeester Annie Brouwer-Korf (Annie Brouwerplantsoen). In het plantsoen staan twee bronzen fauteuils van kunstenaar Gijs Bakker als cadeau aan burgemeester Brouwer bij haar afscheid van de stad in 2000.
Smallepad RCE		Het gebouw van zes verdiepingen is ontworpen door de Spaanse architect Juan Navarro Baldeweg.	De laatste jaren hebben zich veel erfgoedinstellingen zich in de stad gevestigd.

WIL AMERSFOORT
KONINGS DAG 2019

		Wat langs het spoor een massief gebouw lijkt, manifesteert zich aan de parkzijde als een schuin geplaatste glazen wand – gefragmenteerd in grote vlakken. Baldeweg geeft de lucht, het open schootsveld zó terug aan de stad. In die gevel reflecteren ook zijn gekoesterde Hollandse luchten.	RCE NRF BOEI NMO Vakgroep Restauratie NKS Staatsbosbeheer
Smallepad Schakelstation	1989-1994	Het schakelstation is ontworpen door de inmiddels ook internationaal bekende architect Ben van Berkel, die in het begin van zijn carrière een aantal panden in Amersfoort heeft ontworpen. Het gebouw manifesteert zich met zijn licht gebogen vormen als een plastiek (beeldhouwwerk).	
Kleine Koppel Koppelpoort	1425	Deze gecombineerde water- en landpoort was onderdeel van de tweede stadsmuur, die Amersfoort moest beschermen tegen aanvallen. Spectaculair en uniek is de oorspronkelijke laatmiddeleeuwse houten tredmolen binnenin de poort. Hiermee kan het waterschot op en neer bewogen worden. In de 19 ^{de} eeuw is de poort voor afbraak behoed. Nu is de Koppelpoort zeker vanaf het spoor "het" beeldmerk van Amersfoort.	In 1886 kon de poort mede door de inzet van de historische vereniging Flehite – een van de eerste voorbeelden van burgerparticipatie – door rijksbouwmeester P.J.H. Cuypers en de Amersfoortse stadsarchitect W.H. Kam worden gerestaureerd. Hier begon de monumentenzorg in Amersfoort.
• Beek Stoneystuw	1910	In 1910 werd in de Beek een stuw gebouw door de Hilversumse fabriek Ensink & Co, volgens het principe van Stoney. In de zomer van 2011 heeft de stuw, inmiddels ook een rijksmonument, weer zijn oorspronkelijk uiterlijk teruggekregen met de kenmerkende raderen bovenop het monument.	De Koppelpoort met de daarnaast gelegen Volmolen en de Stoneystuw vormen gezamenlijk een belangwekkend historisch ensemble.
• Grote Spui Beiaardschool		In twee van oorsprong middeleeuwse huizen is de Beiaardschool gevestigd. Dit instituut, het enige in haar soort in Nederland, leidt musici op tot beiaardier voor de talrijke klokken spelen in ons land.	
• Eem Schilderij Withoos en pakhuizen		Op het befaamde stadsgezicht van Amersfoort heeft de Amersfoortse schilder Matthias Withoos in 1672 de Eem met zijn gebouwen afgebeeld. Hier werden de goederen gelost en verscheept.	Op het schilderij is ook nog de voorpoort zichtbaar, die vermoedelijk door Jacob van Campen is ontworpen.

		<p>In Kunsthal KAdE wordt tot 5 mei aandacht besteed aan een leerling van Matthias Withoos, namelijk Caspar van Wittel (1653-1736), die in Amersfoort werd geboren. Deze schilder verhuisde rond 1673 naar Italië, verwierf daar naam en faam en keerde niet meer terug naar Nederland. Tegenwoordig bevindt het overgrote deel van zijn oeuvre zich in Italiaanse, Engelse en Spaanse collecties.</p> <p>Er staat ook nu nog een aantal pakhuizen die aan die bedrijvigheid herinneren, waaronder d'Eersteling (Grote Koppel 7) uit 1904.</p>	<p>Bijzonder is dat de Amersfoortse binnenstad nog steeds heel gaaf is. De historische structuur en bebouwing zijn in tact gebleven, waardoor de stadskern in 1984 als beschermd stadsgezicht is aangewezen. In dit stadsgezicht neemt de openbare ruimte een belangrijke plaats in en vormt de basis voor samenhang (ook erfgoedzorg!).</p>
Grote Koppel 5 Restaurant Dara	2009 bouw pand	<p>Restaurant Dara is gevestigd in een 'sprookjeskasteel', dat is ontworpen door de Engelse architect Sean Griffiths van het veelvoudig geprezen architectenbureau FAT (Fashion Architecture Taste) uit Londen. Opdrachtgever van het gebouw Schipper Bosch wilde op deze plek in het stadshart van Amersfoort de middeleeuwse stadsmuren op een eigentijdse en gedurfde wijze verbinden met de pakhuisarchitectuur langs de Eem.</p>	
Eemlein Eemhuis		<p>Het Eemhuis is het culturele centrum van Amersfoort op het Eemlein, ontworpen door Neutelings Riedijk Architecten en herbergt vier organisaties; Archief Eemland, de Bibliotheek Eemland, Kunsthal KAdE en Scholen in de Kunst. Het bovendeeel van de gevel telt 24.000 kleine en grote aluminium bollen. De bovenste etages wijken daarmee af van de bakstenen plint.</p>	<p>De bollen verwijzen symbolisch naar het schild van de drakendoder Sint-Joris, die in de gemeentewapen van Amersfoort staat afgebeeld.</p>